TRIBUNAL GHALL-INVESTIGAZZJONI TA` INGUSTIZZJI

IMHALLEF

ONOR. C. FARRUGIA SACCO B.A., LL.D.

Rikors Nru. : 155/97

Victor Vella
vs
Ministeru tal-Affarijiet Barranin u skond digriet tas-6 ta` Frar 1998 Ministru tal-Affarijiet Barranin u Ambjent

Illum 6 ta' Gunju, 2002.

It-Tribunal,

RIKORS:

Ra r-rikors li bih ir-rikorrent wara li ppremetta illi bejn id-9 ta` Mejju, 1987 u l-15 ta` Mejju, 1995, u b`mod iktar preciz fi jew

ghall-habta ta` 1987 huwa sofra ingustizzja f` li l-impieg tieghu gie terminat hesrem minghajr raguni.

Illi l-fatti tal-kaz kienu fil-qosor kif gej :-

Hu kien impjegat mal-Ambaxxata ta` Malta f`Bonn fl-1983 fil-grad ta` Driver/Messenger. Matul dan il-perjodu ta` l-impieg tieghu hu qatt ma kellu xi rapporti hziena kontra tieghu anzi kellu rakkomandazzjonijiet tajbin. Ftit wara l-elezzjoni tan-1987 gie nfurmat mill-Ambaxxatur Albert Friggieri li l-impieg tieghu gie terminat mill-Ministeru. Hu kien qallu biex jaghtih raguni u fil-fatt kien kiteb f`dan ir-rigward izda kien kollu ghal xejn. Dak iz-zmien hu kien ghaddej minn trawma ghax kellu l-mara qed tigi operata ghat-tieni darba serjament u missieru l-isptar Malta li kien qed jigi operat serjament ukoll. Wara li ghamel madwar sena ma jahdimx sab impieg fil-Germanja inferjuri ghal dak li kellu u kien qed ibati finanzjarjament. Ikkonkluda li din l-ingustizzja saret mieghu minhabba l-kulur politiku tieghu u fil-fatt huh kien kandidat ma’ Partit.

Illi huwa kien bi hsiebu jgib biex isostni l-ilment tieghu lix-xhieda murija fl-elenku li jindika ghar-rigward ta` kull xhud dawk il-fatti li r-rikorrent kien bi hsiebu jgib prova dwarhom bix-xhieda tieghu.

Ghaldaqstant, ir-rikorrent talab lil dan it-Tribunal li jisma` u jiddeciedi dwar dan l-ilment skond l-Att ta` l-1997 dwar it-Tribunal ghall-Investigazzjoni ta` Ingustizzji, u li jinghata rimedju billi jigi ordnat illi jinghata rimedju xieraq, jew inkella

jekk dan ir-rimedju ma jistax jinghata, li jigi ordnat li jithallas kumpens f`ammont ta` kif tiddeciedi din il-Qorti.

Ra l-lista tax-xhieda prezentata mir-rikorrent.

ECCEZZJONIJIET:

Ra r-risposta tal-Ministru ghall-Affarijiet Barranin u Ambjent li biha eccepixxa:

1) Illi r-rikors odjern huwa null stante illi ma jistax iharrek Ministeru izda persuna.

2) Illi bla pregudizzju ghas-suespost il-Ministeru ta` l-Affarijiet Barranin u Ambjent mhux il-legittimu kontradittur f`din il-kawza u ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju.

3) Illi r-rikorrent diga` ressaq l-ilment tieghu quddiem l-Employment Commission imwaqqfa taht l-Artikolu 120 tal-Kostituzzjoni ta` Malta, liema Kummissjoni tat decizjonijiet li gew esegwiti b`titolu ezekuttiv f`kazi ohra u li ghalhekk hija qorti ghal kull fini tal-ligi skond l-Artikolu 6 (2) ta l-Att VIII tal-1997. Isegwi li r-rikorrent huwa prekluz milli jqajjem il-kaz tieghu quddiem dan it-Tribunal.

4) Illi ai termini ta` l-Artikolu 6 ta` l-Att numru VIII ta` l-1997, l-Att ma japplikax ghar-rikorrent odjern ghaliex :

(i) Huwa ma kienx public officer (ara par.(a));

(ii) Lanqas ma kien xi membru, ufficjal jew impjegat iehor ma xi korp imwaqqaf b`ligi ghaliex l-ambaxxata Maltija f`Bonn mhix tali korp;

(iii) Lanqas dan ma kien kaz ta` reklutagg ghal impieg;

(iv) Ma hemm ebda kwistjoni ta` licenzji jew permessi mehtiega bil-ligi.

5) Illi fil-mertu, il-kaz tar-rikorrent diga` kien indagat mill-istess Kummissjoni li mill-provi prodotti ma rrizultax li r-rikorrent gie ttrattat b`mod differenti minn persuni ohra esklussivament jew principalment minhabba l-opinjoni politika tieghu. (Ara Dok. A).

Isegwi li dan it-Tribunal ghandu jichad it-talbiet tar-rikorrent.

Ra l-lista tax-xhieda u dokumenti esebiti mill-intimat.

Ra l-atti kollha tal-kawza.

Sema` lix-xhieda bil-gurament.

Sema` l-abili difensuri.

PROVI:

Ra illi fis-6 ta` Frar 1998 Dr. Mifsud Bonnici talab il-korrezzjoni fl-okkju tar-rikors billi l-kliem "Ministeru tal-Affarijiet Barranin" jigi sostitwit bil-kliem "Ministru tal-

Affarijiet Barranin u Ambjent" u li t-Tribunal laqa` t-talba u ordna l-korrezzjoni. Ra illi l-ewwel eccezzjoni giet irtirata.

Fl-1 ta' Lulju 1998 dan it-Tribunal ta d-decizjoni tieghu fuq it-tielet eccezzjoni li r-rikorrent diga` ressaq l-ilment tieghu quddiem l-Employment Commission imwaqqfa taht l-Artikolu 120 tal-Kostituzzjoni ta` Malta, liema Kummissjoni tat decizjonijiet li gew esegwiti b`titolu ezekuttiv f`kazi ohra u li ghalhekk hija qorti ghal kull fini tal-ligi skond l-Artikolu 6 (2) ta l-Att VIII tal-1997, u li jsegwi li r-rikorrent huwa prekluz milli jqajjem il-kaz tieghu quddiem dan it-Tribunal. It-Tribunal cahad din l-eccezzjoni.

It-Tribunal sejjer issa jghaddi biex jezamina l-applikabilta' tal-kaz ghall-Artikolu 6 tal-Kap 394. Fil-kawza fl-ismijiet "Joseph Barbara vs Med Serv Limited et" deciza fl-10 ta' Mejju, 1999, it-Tribunal qal:

"Illi hu opportun li l-ewwel nett it-Tribunal jezamina jekk hux kompetenti jiehu konjizzjoni tal-ilment tar-rikorrent. Hawn wiehed irid bil-fors jaghmel referenza ghall-artikolu 6 (1) tal-Att VIII tal-1997. Dan jghid:

"6. (l) It-Tribunal ikollu s-setgha li jisma' u jaqta' dwar kull ilment miktub li jsir minn persuna li tallega li tkun garrbet ingustizzja b'konsegwenza ta' xi distinzjoni, eskluzjoni jew preferenza indebita li tkun saret jew inghatat bi hsara ghaliha, jew ta' xi inkapacita' jew restrizzjoni li kellha ggarrab, b'xi azzjoni mehuda minn xi wahda mill-persuni

li ghalihom japplika dan 1-Att dwar kull wiehed minn dawn li gejjin:

(a) hatriet, promozzjonijiet jew trasferimenti ta' ufficjali pubblici;

(b) hatriet, prornozzjonijiet jew trasferimenti ta' membri, ufficjali jew impjegati ta' xi korp imwaqqaf b'ligi;

(c) dhul fl-impieg;

(d) licenzi jew permessi mehticga bi1-ligi;

(e) kull haga ohra li tista' tigi approvata b'rizoluzzjoni tal-Kamra tad-Deputati.

F'dan l-istadju hu importanti li wiehed jezamina dak li hu mehtieg biex ilment ikun tal-kompetenza tat-Tribunal. Minn ezami ta' l-art 6 (1) jirrizulta li l-***ewwel rekwisit*** huwa li jrid ikun hemm ilment bil-miktub; dan sar mir-rikorrent.

Sekondarjament ir-rikorrent irid jallega li garrab ingustizzja. Dan ukoll gie allegat mir-rikorrent.

It-tielet element hu li din l-ingustizzja tkun b'konsegwenza ta' xi distinzjoni, eskluzjoni jew

preferenza indebita li tkun saret jew inghatat bi hsara ghaliha, jew ta' xi inkapacita’ jew restrizzjoni li kellha ggarrab. Dan l-element jinsab allegat ukoll fir-rikors in ezami.

Ir-raba’ rekwisit hu li l-imsemmija ingustizzja tkun saret b'xi azzjoni mehuda minn xi wahda mill-persuni li ghalihom japplika dan l-Att.

Il-hames element hu li l-ingustizzja allegata mir-rikorrent tkun dwar wiehed mill-paragrafi (a) sa (d) imsemmija.

Hawnhekk wiehed bil-fors ikollu jaghmel il-kummenti segwenti. L-Att VIII tal-1997 ghandu hafna partijiet li jixbhu u huma bazati fuq l-Att XV tal-1987. Infatt l-istess artikolu 6 ta’ dak l-att kien jitkellem dwar is-setghat tal-Kummissjoni. Issa f’dak l-artikolu 6 fil-parti finali tieghu kien jinghad “ u b’mod partikulari izda bla hsara ghall-generalita’ ta’ dak imsemmi qabel, il-Kummissjoni tista’ tinvestiga dak l-ilment dwar kull wiehed minn dawn li gejjin:…” Fl-Att VIII tal-1997 pero’ kull ma jinghad hu “dwar kull wiehed min dawn li gejjin:..” u ghalhekk il-legislatur f’dan il-kaz kien aktar restrittiv. Il-lista imsemmija mill-legislatur hija wahda ta’ portata espressa u mhux wahda indikattiva ghalkemm naturalment trid issir l-interpretazzjoni gusta taghha kif infatti ser jinghad aktar l-isfel.

L-artikolu 6 (1) (a) jirreferi ghal hatriet, promozzjonijiet jew trasferimenti ta' ufficjali pubblici u ghalhekk mhux applikabbli ghar-rikorrent. L-artikolu 6 (1) (b) jitkellem dwar hatriet, promozzjonijiet, jew trasferimenti ta' membri, ufficjali jew impjegati ta' xi korp imwaqqaf b'ligi… L-artikolu 6 (1) (c) jirreferi ghal dhul fl-impieg u hu manifest li ma jirrigwardax il-kaz in ezami. Lanqas ma hu applikabbli l-artikolu 6 (1) (d) li jitkellem dwar licenzi jew permessi mehtiega bil-ligi.

Bazikament l-ilment tar-rikorrent hu bazat fuq terminazzjoni ta' impieg. Issa terminazzjoni ta' impieg ma tissemma f'ebda wiehed mill-paragrafi (a) sa (d). "Ubi lex voluit dixit". Il-ligi ma tuzax kliem fis-sens li l-ilmenti indikati huma ezempji ta' ilmenti, izda huma ezattament l-ilmenti li fir-rigward taghhom dan it-Tribunal ghandu gurisdizzjoni.

Ta' min izid li l-artikolu 28 tal-Kap 266 l-Att dwar ir-Relazzjonijiet Industrijali jghid:

"Minkejja kull ma jinsab f'kull ligi ohra, t-Tribunal Industrijali jkollu l-gurisdizzjoni esklusiva li jikkunsidra u jiddecidi l-kazijiet kollha fejn jigi allegat li saret tkeccija ingusta ghal kull ghan barra minn proceduri dwar reati kontra xi ligi , u r-rimedju ta' haddiem hekk imkecci ghall-ksur tad-drittijiet tieghu li ma jitkecciex b'mod ingust ikun

biss billi l-ilment tieghu jintbaghat lit-Tribunal Industrijali u mhux xort'ohra:"

Il-lokuzzjoni wzata hija cara li t-Tribunal Industrijali jkollu l-gurisdizzjoni esklusiva fejn jigi allegat li saret tkeccija ingusta. Hemm kazijiet li jaqghu taht l-Qorti Civili [skond in-natura tal-kuntratt] u anke quddiem il-Kummissjoni ta' l-Impiegi that il-Kostituzzjoni jekk ikun jahdem f'azienda Governattiva jew kwazi-governattiva.

Ghalhekk, salv kif ser jinghad aktar l-isfel f'dan il-paragrafu, terminazzjoni ta' impieg mhux ta' kompetenza ta' dan it-Tribunal. Ara wkoll Andrew Caruana vs Ministru tax-Xogholijiet Pubblici u Kostruzzjoni et deciza fit-2 ta' Frar, 1999. L-uniku kaz fejn dan ma japplikax huwa fil-kaz tal-"constructive dismissal" dejjem bazat fuq ingustizzja kif imsemmi fl-artikolu 6 (1). Ara "Charles Azzopardi vs Selmun Company Limited et" deciz in parte fil-15 ta' Dicembru, 1997, u f' "Patrick Dato Mallia vs Malta Development Corporation" deciz ukoll in parte fil-11 ta' Marzu, 1998.

Dan l-ilment ghalhekk ma huwiex ta' kompetenza ta' dan it-Tribunal. L-istess pricipju gie applikat fil-kazi deciz mit-Tribunal fil-kaz ta' Godfrey Harnsworth vs Kalaxlokk Company Limited deciz 11 ta' Mejju, 1998 li kien jikkoncerna hlas ta' allowances mhux konnessi ma' xi hatra jew promozzjoni, fil-kaz ta' Anthony Vella vs

Kalxlokk Company Limited deciz fit-22 ta' Gunju, 1998 li kien jikkoncerna Bonus kif ukoll allowances", fil-kaz ta' George Debono vs Kap Kmandant vs Forzi Armati ta' Malta deciz fit-28 ta' Ottubru, 1998 fil-parti li kienet tikkoncerna l-ghoti ta' medalja, fil-kaz ta' Kenneth Abela vs Chairman Malta Drydocks deciz fit-12 ta' Jannar, 1999, li kien jikkoncerna kwistjoni dwar leave, J Schembri vs Air Malta deciz fit-3 ta' Marzu, 1999 li kien jikkoncerna nuqqas ta' hlas ta' paga.

Differenti hu l-kaz ta' "Downgrading" li ghalkemm ma jissemmix specifikament dan it-Tribunal qiesu bhal ta' kompetenza tieghu fil-kawza fl-ismijiet M. Micallef vs Malta Shipbuilding Company Limited deciza fl-4 ta' Marzu 1999 minhabba li dan hu l-oppost ta' promozzjoni."

Issa meta wiehed ihares lejn ir-rikors isib il-kliem "Ftit wara l-elezzjoni tan-1987 gie nfurmat mill-ambaxxatur Albert Friggieri li l-impieg tieghu gie terminat mill-Ministeru." Tispikka l-kelma terminat u hu car li l-ilment tar-rikorrent hu bazat fuq terminazzjoni. Kif issemma fuq dan it-Tribunal mhux kompetenti ***ratione materiae*** li jittratta terminazzjoni ta' impieg ghax din hi riservata ghat-Tribunal Industrijali. Ara wkoll is-sentenza tal-Qorti Civili Prim' Awla [Imh. J R Micallef] fl-ismijiet Dr Carmel Chircop vs Awtorita' Marittima ta' Malta deciza 21 ta' Marzu, 2001.

Ghal dawn il-motivi t-Tribunal jiddikjara ruhu inkompetenti ***ratione materiae.***

Minhabba n-natura tal-kaz spejjez bla taxxa.